

H A T Á R O Z A T:
273/2013. (IX. 18.) Kt.

Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény, valamint a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV.16.) korm. rendelet alapján élni kíván a települési értéktár létrehozásának lehetőségével, és ezzel együtt úgy dönt, hogy a területén található nemzeti értékek védelme és rendszerezése érdekében Települési Értéktár Bizottságot hoz létre.

A Képviselő-testület felkéri a Polgármestert, hogy a helyben felállítandó Települési Értéktár Bizottság tagjairól, a működésének szervezeti és pénzügyi kereteiről készített előterjesztést a soron következő ülésre terjessze a Képviselő-testület elé.

Felkéri továbbá a Polgármestert, hogy tájékoztassa a Hungarikum Bizottság elnökét a Képviselő-testület döntéséről.

Határidő: 2013. október 9.

Felelős: Kovács Péter polgármester

(13 igen, 1 nem, 0 tartózkodás)

-.-.-.-.-.-.-.-

a **2021. december 8-án (szerdán) 14:00-kor** Budapest XVI. kerületi Polgármesteri Hivatal nagytermében (1163 Budapest, Havashalom utca 43. fszt. 18.) megtartott Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének **9. számú nyílt ülésén** készült jegyzőkönyvéből.

Beszámoló

a Budapest XVI. kerületi Értéktár Bizottság 2023. évi tevékenységéről

A települési értéktárak kialakításában kulcsfontosságú a helyi hagyományok, művészeti értékek, új kezdeményezések bemutatása, a lokálpatriotizmus növelése, továbbá a speciális közösségek és jeles személyiségek közbecsülésének erősítése szempontjából.

A magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény (a továbbiakban: Törvény) megjeleníti a nemzeti érték fogalmát, mely szerint a nemzeti érték a magyarság és a magyarországi államalkotó nemzetiségek tevékenységéhez, termelési kultúrájához, tudásához, hagyományaihoz, a magyar tájhoz és élővilághoz kapcsolódó, nemzetünk történelme, valamint a közelmúlt során felhalmozott és megőrzött minden szellemi és anyagi, természeti, közösségi érték vagy termék, illetve a tájhoz és élővilághoz kapcsolódó materiális vagy immateriális javakat magába foglaló tájérték, amely tanúskodik egy emberi közösség és az adott terület történelmi kapcsolatáról. Arra a kérdésre, hogy mi kerülhet a helyi értéktárba, az a legjobb válasz, hogy minden, amiről a közösség úgy dönt.

Fenti alapelvek szerint folytatta működését a Budapest XVI. kerületi Értéktár Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) a 2023. évben.

A Bizottság tagjai a 2022. augusztus 29-i ülésükön véglegesítették a Felhívást és a XVI. kerületi Értéktár Javaslatlételi lapját a GDPR szabályait is figyelembe véve (Beszámoló 1. sz. melléklete).

Megállapodás született arra vonatkozóan is, hogy a Felhívásra érkezett javaslatokat az Önkormányzat Humán Irodájának munkatársai továbbítják a Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ (a továbbiakban: KHEK) szakmailag illetékes - mester kulturális örökség tanulmányok szakembere végzettséggel rendelkező - munkatársának előzetes véleményezésre. Az előzetes vélemény megküldését követően a Bizottság tagjai Bizottsági ülés keretein belül, a javaslat benyújtásától számított 90 napon belül döntést hoznak, melyről tájékoztatják a Javaslatot benyújtót.

A Bizottsági ülésen meghozott döntésnek megfelelően az Önkormányzat honlapján, valamint az Önkormányzat által fenntartott Intézmények honlapján 2023-ban is közzétételre került a felhívás, mely a honlapok hírfolyamában több alkalommal frissítésre került.

A felhívásra Szabó Pál javaslatot nyújtott be, mely postai úton 2023. augusztus 2-án érkezett be a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzatba (a továbbiakban: Önkormányzat). Szabó Pál javaslata a Sashalmi HÉV-megálló épületének (a Rákosszentmihályi HÉV-vonal megállóépülete a Sashalmi Piac mellett) a XVI. kerületi értéktárba történő felvétele „épített környezet” kategóriában (Beszámoló 2. számú melléklete).

A KHEK munkatársa 2023. augusztus 16-án szakmai véleményt készített, amelyben a javaslatban szereplő épületet érdemesnek ítéli a XVI. kerületi értéktárba történő felvételre (Beszámoló 3. számú melléklete). Továbbá indítványozza egy tájékoztató tábla elhelyezését az épület falán, illetve az épület közelében.

2023. augusztus 15-én Tóth György javaslata érkezett szintén postai úton az Önkormányzatba, mely javaslat vitéz uzsoki báró Szurmay Sándor XVI. kerületi értéktárba történő felvételéről szól „kulturális örökség” kategóriában (Beszámoló 4. számú melléklete).

A KHEK munkatársa 2023. augusztus 23-án szakmai véleményt készített a javaslatról, melyben vitéz uzsoki báró Szurmay Sándor nyugállományú vezérezredes, volt honvédelmi miniszter, Mátyásföld egykori jeles személyisége, nyaralótulajdonosa nevét, életútját és katonai pályafutását érdemesnek tartja a XVI. kerületi értéktárba történő felvételre, kulturális örökség kategóriában (Beszámoló 5. számú melléklete).

A Bizottság 2023. október 16-i ülésén tárgyalta a beérkezett javaslatokat a szakmai véleményekkel. Figyelembe véve a Törvény rendelkezéseit, a Bizottság döntött Szabó Pál javaslatának elfogadásáról, így a Rákosszentmihályi HÉV-vonal Sashalmi Piac melletti megállóépületének a XVI. kerületi értéktárba történő felvételéről „épített környezet” kategóriában (Beszámoló 6. számú melléklete). A 3/2023. (X. 16.) ÉB határozatával a Bizottság úgy döntött, hogy Tóth György javaslatát nem támogatja, mivel a Törvény 1. § (1) bekezdésének m) pontja szerint személy nem minősülhet nemzeti értéknek (Beszámoló 7. számú melléklete).

Az ülésen a megállóépülettel kapcsolatban kérdésként merült fel, hogy az épület kinek a tulajdonában van, illetőleg milyen színű volt az épület eredetileg.

A Bizottság ülését követően a döntésről a javaslattevők, valamint a Vármegyei Értéktár Bizottság értesítése határidőn belül megtörtént.

A Bizottság 2023. november 13-i ülésén megerősítésre került, hogy a Rákosszentmihályi HÉV-vonal Sashalmi Piac melletti megállóépülete Önkormányzati tulajdonban van, azonban a KHEK munkatársai a helyszínen nem tudták megállapítani az épület eredeti színét. A KHEK munkatársai vállalták, hogy további kutatást végeznek a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum dokumentumai között.

A KHEK a 2022. május 29-én kötött megállapodás alapján megbízta Prikler Szilvia Beatrix okleveles néprajz mesterszakos bölcsészt a Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ (1165 Budapest, Veres Péter út 155-157.) és a Cinkotai Tájház (1164 Budapest, Batthyány Ilona utca 16.)

- gyűjteményes kiállítási anyagainak tételes leltárba vételével;
- a kiállítási tárgyak Excel alapú elektronikus adatbázisának létrehozásával (a hivatalos muzeális leltárkönyvtár rovatainak megfelelően);
- a leltárkönyvek kikérésével az arra illetékes szervtől;
- a műtárgyadatok kézi, papír alapú rögzítésével - hivatalos muzeális-néprajzi leltárkönyvbe;
- a leltári számok műtárgyakon való rögzítésével, illetve annak irányításával;
- tárgyfotók dokumentációs célú készítésével, azok belső használatra való átadásával offline adatbázisként.

A Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ, valamint a Cinkotai Tájház gyűjteményes anyagának leltárba vételét Prikler Szilvia Beatrix 2023-ban folytatta (Beszámoló 8. számú melléklete).

FELHÍVÁS A XVI. KERÜLETI ÉRTÉKTÁRBA TÖRTÉNŐ JAVASLATTÉTELRE

A Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete a 2021. december 8-i ülésén a magyar nemzeti értékek - amely értékek a magyarság múltjának, jelenének és jövőjének dinamikus fejlődő tárháza, az értékalapú nemzeti összefogás alapja -, az összetartozás, az egység és a nemzeti tudat erősítése érdekében történő összegyűjtése érdekében újraindította a Budapest XVI. kerületi Értéktár Bizottság (a továbbiakban: Értéktár Bizottság) működését.

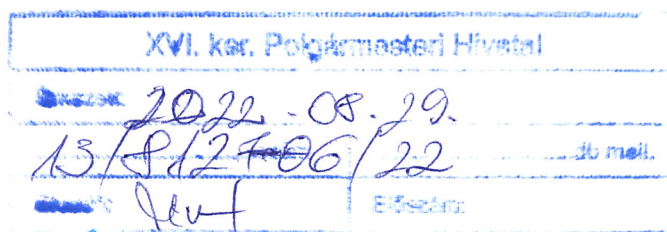
A magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény (a továbbiakban: Törvény) 3. § (2) bekezdése értelmében az Értéktár Bizottság a magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendeletben meghatározottak szerint - azonosítja a településen fellelhető nemzeti értékeket, létrehozza a kerületi értéktárat és nyilvántartás céljából megküldi azt a Megyei Értéktár Bizottság részére.

A Törvény előírásai alapján a XVI. kerület területén fellelhető, illetve az itt létrehozott nemzeti érték felvételét a XVI. kerületi értéktárba bárki írásban kezdeményezheti a XVI. kerület polgármesteréhez címzett javaslatában.

Amennyiben tudomása van, a XVI. kerület területén fellelhető nemzeti értékről, az alábbi kategóriák bármelyikébe besorolva tegyen javaslatot a XVI. kerületi Értéktárba történő felvételére!

Nemzeti érték szakterületenkénti kategóriái (melynek részletes leírása a benyújtáshoz szükséges úrlapon megtalálható):

- a) agrár- és élelmiszergazdaság;
- b) egészség és életmód;
- c) épített környezet;
- d) ipari és műszaki megoldások;
- e) kulturális örökség;
- f) sport;
- g) természeti környezet;
- h) turizmus és vendéglátás.

Javaslatot tenni az Önkormányzat honlapján közzétett „Javaslatétel a XVI. kerületi Értéktárba történő felvételre” című Nyomtatvány kitöltésével lehet, melyet elektronikus úton, vagy papír alapon szükséges eljuttatni Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat polgármesteréhez (e-mail cím: humaniroda@bp16.hu; postai cím: Humán Iroda, Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat, 1163 Budapest, Havashalom u. 43.). A zárt borítékra kérjük ráírni: „Javaslatétel a XVI. kerületi Értéktárba történő felvételre”.

A beérkezett javaslatokat az Értéktár Bizottság 90 napon belül elbírálja, az elbírálás eredményéről a javaslattevőt írásban tájékoztatja.

Javasataikat várva, együttműködésüket köszönöm!

Tisztelettel:

XVI. kerületi Értéktár Bizottság elnöke

Javaslat a

„.....”

***XVI. kerületi (területi)
értéktárba történő felvételéhez***

Készítette:

..... (név)
..... (aláírás)
..... (település, dátum)
(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név:

Levelezési cím:

Telefonszám:

E-mail cím:

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

(Kérjük, egy kategóriát húzzon alá, amely a leginkább jellemző az adott értékre!)

☐ agrár- és
élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki
megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

a szakterületi besorolás indokolása:

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték (a megfelelőt kérjük aláhúzni)¹:

☐ igen
nemzetiség megnevezése:

☐ nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik (a megfelelőt kérjük aláhúzni):

☐ XVI. kerületi	☐ tájegységi	☐ ágazati

amely értéktár neve:

¹ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

Az adatlap benyújtójaként aláírásommal igazolom, hogy a mellékelt adatvédelmi tájékoztatót elolvastam, a tartalmát megismertem, megértettem és az abban foglaltakat magara nézve elfogadom.

Budapest,

.....

aláírás

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek²
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról

A formanyomtatványok II. 2. pontjának szakterületenkénti kategóriáinak meghatározása:

(Kérjük, csak egy kategóriát jelöljön meg, amely a leginkább jellemző az adott értékre!)

a) agrár- és élelmiszergazdaság: az agrárium szellemi termékei és tárgyi javai – beleértve az erdészet, halászat, vadászat és állategészségügy területét –, különösen a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek, a borászat, továbbá az állat- és növényfajták;

b) egészség és életmód: a tudományos és népi megelőzés és gyógyászat, természetgyógyászat szellemi termékei és tárgyi javai, különösen a gyógyszerek, gyógynövények, gyógyhatású készítmények, gyógyvíz- és fürdőkultúra;

c) épített környezet: a környezet tudatos építési munka eredményeként létrehozott, illetve elhatárolt épített (mesterséges) része, amely elsődlegesen az egyéni és közösségi lét feltételeinek megteremtését szolgálja; valamint az embert körülvevő környezet fenntartásához kapcsolódó szellemi termékek;

d) ipari és műszaki megoldások: az ipari termelés – beleértve a kézműipart, kézművességet is – szellemi termékei és tárgyi javai, különösen az egyes technológiák, technikák, berendezés-, gép- és műszergyártás, műszaki eszközökkel végzett személy- és áruszállítás;

e) kulturális örökség: a kulturális örökség szellemi és tárgyi javai, különösen az irodalom, a tudomány, a népművészet és népi kézművesség, néprajz, filmművészet, iparművészet, képzőművészet, táncművészet és zeneművészet; továbbá a védett ingatlan értékei, különösen a nemzeti vagyon körébe tartozó, kiemelkedő értékű műemlékek és régészeti lelőhelyek, nemzeti és történelmi emlékhelyek, világörökségi helyszínek;

f) sport: a fizikai erőnlét és a szellemi teljesítőképesség megtartását, fejlesztését szolgáló, a szabadidő eltöltéseként kötetlenül vagy szervezett formában, illetve versenyszerűen végzett testedzés vagy szellemi sportágban kifejtett tevékenység, különösen a sportolói életművek és csúcsteljesítmények;

g) természeti környezet: az ember természetes környezetének tárgyi javai, különösen a fizikai és biológiai képződmények vagy képződménycsoportok, geológiai és geomorfológiai

² *nemzeti érték:* a magyarság és a magyarországi államalkotó nemzetiségek tevékenységéhez, termelési kultúrájához, tudásához, hagyományaihoz, a magyar tájhoz és élővilághoz kapcsolódó, nemzetünk történelme, valamint a közelmúlt során felhalmozott és megőrzött minden szellemi és anyagi, természeti, közösségi érték vagy termék, illetve a tájhoz és élővilághoz kapcsolódó materiális vagy immateriális javakat magába foglaló tájérték, amely tanúskodik egy emberi közösség és az adott terület történelmi kapcsolatáról

képződmények, természeti tájak, természeti területek, életközösségek és ökológiai rendszerek; valamint az embert körülvevő környezet fenntartásához kapcsolódó szellemi termékek;

h) turizmus és vendéglátás: a turizmus és a vendéglátás szellemi termékei és tárgyi javai, különösen a turisztikai attrakciók, szolgáltatások, a vendéglátó-ipari termékek, valamint a vendéglátás körébe tartozó étel- és italkészítési eljárások.

A 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendeletben foglaltak alapján

XVI. ker. Polgármesteri Hivatal	
Érkezett:	2023. 08. 02.
13/977-4/23	
Előadó:	MSZE
Előszám:	

Javaslat a

„épített környezet”

XVI. kerületi (területi)

értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

..... (név)

..... (aláírás)

Budapest, 2023. 07. 15. (település, dátum)

(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név:

SZABÓ PÁL

Levelezési cím:

1138 BUDAPEST, VÁCI ÚT 170/A 787. 3.

Telefonszám:

06-50-1151-302

E-mail cím:

szabopal79@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: SASHALMI HÉV-MEGÁLLÓ ÉPÜLETE

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

(Kérjük, egy kategóriát húzzon alá, amely a leginkább jellemző az adott értékre!)

☐ agrár- és
élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☒ épített környezet
☐ ipari és műszaki
megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

a szakterületi besorolás indokolása:

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték (a megfelelőt kérjük aláhúzni)¹:

- ☐ igen
nemzetiség megnevezése:

☒ nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik (a megfelelőt kérjük aláhúzni):

- ☒ XVI. kerületi ☐ tájegységi ☐ ágazati

amely értéktár neve:

TELEPÜLÉSI ÉRTÉKTÁR

¹ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

RÁKOSZENTIMHÁLYI HÉV-VONAL MEGÁLLÓÉPÜLETE
A SASHALMI PIACNÁL.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

AZ ÉPÜLET A KÖRNYÉK JELLEGZETESSÉGE,
AZONBAN SEMMI SEM EMLÉKEZTET ARRA,
HOGY HÉV-MEGÁLLÓ VOLT.
A MUEMLEKEM.HU OLDAL SZERINT NEM
VÉDETT ÉPÜLET.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

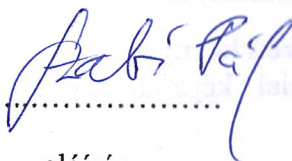
hu.wikipedia.org/wiki/Rákoszentimhályi_HÉV

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

Az adatlap benyújtójaként aláírással igazolom, hogy a mellékelt adatvédelmi tájékoztatót elolvastam, a tartalmát megismertem, megértettem és az abban foglaltakat magára nézve elfogadom.

Budapest, 2023.07.18.

.....

aláírás

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés m) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek²
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról

A formanyomtatványok II. 2. pontjának szakterületenkénti kategóriáinak meghatározása:

(Kérjük, csak egy kategóriát jelöljön meg, amely a leginkább jellemző az adott értékre!)

a) agrár- és élelmiszergazdaság: az agrárium szellemi termékei és tárgyi javai – beleértve az erdészet, halászat, vadászat és állategészségügy területét –, különösen a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek, a borászat, továbbá az állat- és növényfajták;

b) egészség és életmód: a tudományos és népi megelőzés és gyógyászat, természetgyógyászat szellemi termékei és tárgyi javai, különösen a gyógyszerek, gyógynövények, gyógyhatású készítmények, gyógyvíz- és fürdőkultúra;

c) épített környezet: a környezet tudatos építési munka eredményeként létrehozott, illetve elhatárolt épített (mesterséges) része, amely elsődlegesen az egyéni és közösségi lét feltételeinek megteremtését szolgálja; valamint az embert körülvevő környezet fenntartásához kapcsolódó szellemi termékek;

d) ipari és műszaki megoldások: az ipari termelés – beleértve a kézműipart, kézművességet is – szellemi termékei és tárgyi javai, különösen az egyes technológiák, technikák, berendezés-, gép- és műszergyártás, műszaki eszközökkel végzett személy- és áruszállítás;

e) kulturális örökség: a kulturális örökség szellemi és tárgyi javai, különösen az irodalom, a tudomány, a népművészet és népi kézművesség, néprajz, filmművészet, iparművészet, képzőművészet, táncművészet és zeneművészet; továbbá a védett ingatlan értékei, különösen a nemzeti vagyon körébe tartozó, kiemelkedő értékű műemlékek és régészeti lelőhelyek, nemzeti és történelmi emlékhelyek, világörökségi helyszínek;

f) sport: a fizikai erőnlét és a szellemi teljesítőképesség megtartását, fejlesztését szolgáló, a szabadidő eltöltéseként kötetlenül vagy szervezett formában, illetve versenyszerűen végzett testedzés vagy szellemi sportágban kifejtett tevékenység, különösen a sportolói életművek és csúcsteljesítmények;

g) természeti környezet: az ember természetes környezetének tárgyi javai, különösen a fizikai és biológiai képződmények vagy képződménycsoportok, geológiai és geomorfológiai

² nemzeti érték: a magyarság és a magyarországi államalkotó nemzetiségek tevékenységéhez, termelési kultúrájához, tudásához, hagyományaihoz, a magyar tájhoz és élővilághoz kapcsolódó, nemzetünk történelme, valamint a közelmúlt során felhalmozott és megőrzött minden szellemi és anyagi, természeti, közösségi érték vagy termék, illetve a tájhoz és élővilághoz kapcsolódó materiális vagy immateriális javakat magába foglaló tájérték, amely tanúskodik egy emberi közösség és az adott terület történelmi kapcsolatáról

képződmények, természeti tájak, természeti területek, életközösségek és ökológiai rendszerek; valamint az embert körülvevő környezet fenntartásához kapcsolódó szellemi termékek;

h) turizmus és vendéglátás: a turizmus és a vendéglátás szellemi termékei és tárgyi javai, különösen a turisztikai attrakciók, szolgáltatások, a vendéglátó-ipari termékek, valamint a vendéglátás körébe tartozó étel- és italkészítési eljárások.

Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ

1165 Budapest, Veres Péter út 155-157. ♦ Telefon/iroda: +36-1-604-8342, kutatószoba: +36-1-604-8391

E-mail: kapcsolat@helytortenet16.hu ♦ www.helytortenet16.hu

Telephelyek: Cinkotai Tájháza, 1161 Budapest, Batthyány Ilona utca 16. ♦ Tóth Ilonka Emlékház, 1162 Budapest, Állás utca 57.

Szakmai vélemény

2023/1. számú beérkezett javaslat

Javaslattevő

A Rákosszentmihályi HÉV-vonal megállóépülete a Sashalmi Piac mellett

Az épület címe:

1163 Budapest, Sashalmi tér 20.

A javaslatot készítette:

Szabó Pál (Budapest, 2023.07.18.)

Iktatószám:

13/977

A javaslat beérkezése véleményezésre:

2023.08.07.

XVI. ker. Polgármesteri Hivatal	
Előzetes: 2023.08.16.	Előzetes: 2023.08.16.
13/977-6/23	13/977-6/23
Előzetes: PSE	Előzetes: PSE

A Kertvárosi Helytörténet és Emlékezet Központ szakmai véleménye a 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendeletben foglaltak alapján:

a javaslatban szereplő épület **érdemes** a XVI. kerületi (területi) értéktárba történő felvételre, épített környezet kategóriában

Indoklás

Az épület története:

Az épület tervezéséről egy 1928-as *Rákos Vidéke* cikk tudósít, mely az alábbiakban olvasható:

Rákos Vidéke, 1928. április 29

„A HÉV új állomása. Sashalom községnek régi kívánságát teljesíti a HÉV, midőn a Kossuth Lajos-téri megálló létesíti. Április 23-án kiszállt a HÉV képviselőjében Szemere János műszaki főtanácsos, ki a község részéről megjelent Pawlus Gyula hírnök és Kovács József főjegyzőnek bemutatta az új állomásépület tervrajzát. Az igen izléseken tervezett állomás-épületben lesz nyitott és csukott váróterem, pénztárhelyiség és trafik. Az új állomás helyét kijelölték és a munkálatokat már meg is kezdték. Június elejére fejeződnek be a munkálatok.”

1911-ben kapcsolták be Rákosszentmihályt a HÉV-forgalomba. A szentmihályi HÉV-hurok vonala útvonalváltoztatásokkal együtt 1970-ig létezett. Az állomást az 1970-ig használatos HÉV-vonal mellé építették.

Az épület formája:

Az alábbiakban egy 1936 előtti kép látható az állomásépületről:

Az alábbi kép az épület mai állapotát mutatja (2023):

A két fotó alapján elmondható, hogy az épületen csak kisebb változtatások történtek, melyek kizárólag az épület folyamatos használhatóságát szolgálták, de eredeti formáját napjainkig megőrizte.

Az épület funkciója:

Az eredeti épület trafik része ma is dohánybolt. Az állomás funkcionális terében, ahol a váróterem, jegypénztár, állomásfőnökség üzemelt jelenleg egy vendéglátóegység kapott helyet.

A helytörténet ápolása:

Jelenleg az épületen belül a sashalmi állomások - köztük a tárgyalt állomás - történetét bemutató szerény képkiallítás található utalva ezzel az épület helytörténeti jelentőségére.

A javaslattevő leírása szerint „az épület a környék jellegzetessége, azonban semmi sem emlékeztet arra, hogy HÉV-megálló volt.”

Amennyiben a Bizottság a szakmai vélemény figyelembevételével az épület értéktárba beemelése mellett dönt, a Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ indítványozza egy tájékoztató tábla elhelyezését az épület falán, illetve az épület közelében.

A véleményt készítette:

Széman Richárd helytörténész, helytörténeti kutató

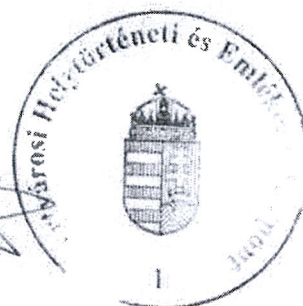
Grób-Gönczi Mónika kulturális örökség tanulmányok szakember, helytörténeti kutató

A szakmai véleményt Müller Ildikó, a Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ igazgatója terjeszti a Bizottság elé.

Budapest, 2023. 08. 16.

Müller Ildikó
igazgató

Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ

A 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendeletben foglaltak alapján

XVI. ker. Polgármesteri Hivatal	
Érkező:	2023. 08. 15.
13/977-es szám	5 / 2023. sz. mell.
Előadó:	Mu. R. E.

Javaslat a

VITÉZ UZSOKI BÓRÓ SZURMAY SÁNDOR
„.....”

XVI. kerületi (területi)

értéktárba történő felvételéhez

CSATOLVA KÉT MELLÉKLET ÉS
AZ AJÁNLÁS SZÖVEGE

Készítette:
Tóth György (név)
Tóth György (aláírás)
Bp. 2023. 08. 14. (település, dátum)
(P. H.)
1165 Bp. IMRE U. 5.
+3630-721-0418

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: TÓTH GYÖRGY

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: TÓTH GYÖRGY (ÜZSÁGÍRÓI NÉV: M. TÓTH GYÖRGY)
Levelezési cím: 1165 Bp., IMRE U. 5.
Telefonszám: +3630-721-0418
E-mail cím: mtothgyorgy@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: VITÓZ ÜZSÁGI BŐRŐ SZURMAY SÁNDOR

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:
(Kérjük, egy kategóriát húzzon alá, amely a leginkább jellemző az adott értékre!)

☐ agrár- és
élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki
megoldások	☒ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

a szakterületi besorolás indokolása: HELYTÖRTÉNETI, MAGYAR TÖRTÉNELMI EMLÉKE-
ZET

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték (a megfelelőt kérjük aláhúzni)¹:

☐ igen
nemzetiség megnevezése:

☐ nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik (a megfelelőt kérjük aláhúzni):

☒ XVI. kerületi

☐ tájegységi

☐ ágazati

amely értéktár neve:

XVI. KERÜLETI (TERÜLETI) ÉRTÉKTÁR

¹ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

KÜLÖN MELLÉKELVE.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

KÜLÖN MELLÉKELVE.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

KÜLÖN MELLÉKELVE

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

Az adatlap benyújtójaként aláírással igazolom, hogy a mellékelt adatvédelmi tájékoztatót elolvastam, a tartalmát megismertem, megértettem és az abban foglaltakat magára nézve elfogadom.

Budapest, 2023. 08. 14.

T. J. György

aláírás

Javaslat vitéz uzsoki báró Szurmay Sándor nyugállományú vezérezredes, volt honvédelmi miniszter, Mátyásföld egykori jeles személyisége, nyaralótulajdonosa nevének, életútjának, katonai pályafutásának a XVI. kerületi értéktárba (kulturális örökség kategóriában) történő felvételére

Vitéz uzsoki báró Szurmay Sándor nyugállományú vezérezredes, egykori honvédelmi miniszter, a Monarchia magyar hadvezére, a Mária Terézia Katonai Rend lovagkeresztjével is kitüntetett „uzsoki hős”, a hajdani Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesületének tagja, a korabeli mátyásföldi közélet prominens személyisége katonai pályafutását, közéleti, katonai közírói, természetvédő szerepvállalását a Kertvárosban élő katona-újságíróként, a Magyar Honvéd magazin nyugállományú olvasószerkesztőjeként tisztelettel ajánlom a XVI. kerületi (területi) értéktárba történő felvételre.

Tisztelettel utalok A katonabáró – Szurmay Sándor, a Monarchia magyar hadvezére címmel írt könyvemre, amely 2017-ben, a XVI. kerületi Önkormányzat és a hadvezér nevét 2012 óta viselő MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár közös kiadásában jelent meg.

(Elektronikus változat: A katonabáró : Szurmay Sándor, a Monarchia magyar hadvezére / Tóth György, M. ; szerkesztő Hausner Gábor
<http://mek.oszk.hu/17500/17563>)

Tisztelettel utalok arra is, hogy kerületünkben, a Kertvárosban számos esemény megrendezésének célja Szurmay Sándor emlékezetének ébren tartása, köztük a gyermekeknek tartott szellemi vetélkedők, az Emlékezetközpontban az első világháború centenáriuma bemutatkozó vándorkiállításom mind bizonyosság erre. (A kiállítás táblái a hadvezér nevét viselő katonai alakulatnál láthatók.)

A magyar történelem számos, a haza védelmében nekünk, kései utódoknak példát adó katona hazafi emlékét őrzi. A haza védelme évszázadokon átívelő kötelezettség, amelyért épp úgy kiemelkedő helytállással szolgáltak bakák, mint a karrier csúcsára eljutó magas beosztású és rendfokozatú tisztek, tábornokok, nemkülönben a mindenkor hátszágban családjukat óvó, fenntartó, háború miatt nélkülöző civil emberek. Szűkebb hazánk jeles személyiségeinek emlékét őrízni megtisztelő kötelezettség, így azokat is, akiknek nevei a Kertváros polgárainak, múltja kutatóinak jóvoltából már a helyi értéktár lapjait ékesítik.

Hiszem, hogy kerületünk helyi értéktárának lapjaira kívánczik Szurmay Sándor neve, helytörténetünkhöz is kötődő életútja, családjának története is. Ehelyütt minden részletre nem térhetek ki, ajánlásomhoz azonban csatolom életének, katonai pályafutásának, kitüntetéseinek, publikációinak felsorolását, kutatásaim forrásmegjelöléseinek listáját.

Ki kell emelnem, hogy hadtörténelmünk irattári dokumentumai mellett mátyásföldi nyaralójában datált számos publikációjában olvashatunk az 1915 áprilisában vívott „húsvéti csatáról”, melynek során katonái élén védte az Uzsoki-hágónál a magyar határt az orosz cári túlerővel szemben. E harctéri működése – amelynek alapján a bárói méltósággal járó Mária Terézia Katonai Rend lovagkeresztjét, az uzsoki előnevet, majd honvédelmi miniszterként a gyalogsági tábornoki rangot és a valóságos titkos belső tanácsosi címet is megkapta – az Osztrák–Magyar Monarchia legelismertebb magyar hadvezérévé, a két világháború közti Magyarország nevezetes polgárává tette.

Szurmay Sándor emlékezete, miként arról már volt szó, él kerületünkben, Mátyásföldön, ahol megbecsült közszereplő nyaralótulajdonosként, Uzsok hőseként, honvédelmi miniszterként, természetrajongó íróként, katonai közíróként tartották és tartják számon ma is, nevét az Erzsébetligetben sétány őrzi, amelynek elején az önkormányzat az itt élő leszármazottakkal közösen emlékhelyet állíttatott. E tekintetben kell megemlítenem, hogy a Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesülete 1887-ben hatvan taggal, száz háztellekkel alakult meg. Tíz esztendő múltán került az új tulajdonosok névsorába Surmay Sándor m. kir. vezérkari százados és felesége, Szenóner Ernesztina Malvina Antónia. S nemkülönben ekkor lett új villatulajdonos Zettner Vilmos m. kir. államvasúti alkalmazott és felesége, egyben Surmay feleségének nővére, Szenóner Jozefina; leszármazottaik ma is a kertváros polgárai.

Ajánlásomhoz kívánkozik két idézet.

Rákos és Cinkota Környéke, 1917. június: „Miniszter mindenki lehet, pláne itt Magyarországon, ahol nem a tehetségek közül válogatnak, de hadvezér s katonai tekintély csak ritkán akad. Ehhez egyéni rátermettség, évek komoly tanulmánya, férfiúi erények, lelki bátorság szükséges, s aki ezekkel az előnyökkel ül bele a miniszteri bársor-yzékbe, annak az új állásnak tartalmát, becsét ad. Surmayt, az uzsoki hőst, nem a miniszterség emelte fel, hanem az ő egyénisége és multja tette értékké a miniszteri állást...”

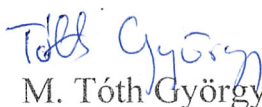
Rákos Vidéke, 1917. június: „A nyaralótulajdonosok egyesületének választmánya egyhangú határozattal és lelkesedéssel a Teleky-utczát (a mai Diósy Lajos utca egy szakaszát) Surmay Sándor-utczának nevezte el. Ezen határozattal a választmány azt a mélységes hálát és szeretetet óhajtotta jelezni, mellyel telepünk legillusztrisabb tagjának, az Uzsoki hősnek tartozik.”

A családi emlékezet őrzi helyi közéleti szerepvállalásait is. Sógorával, Katona Endrével közösen megakadályozták a mai Erzsébetliget anyagi indíttatású felparcellázását. Aktív tagja volt a Rákosszentmihály, Mátyásföld és Cinkota önálló „várossá” válását zászlajára tűző helyi mozgalomnak.

A Szurmayak származásrendjének kutatásaiból tudni lehet: a családban többen szolgálták katonaként hazájukat. Köztük Szurmay Lajos (rehabilitálását követően) posztumusz altábornagy. Köztük Szurmay Sándor Blanka nevű lányának első férje, Szentkeresztesy (Reisner) Henrik repülő ezredes, a trianoni Magyarország katonai repülésének egyik újjáteremtője, és második férje, gróf Stomm Marcel (rehabilitálását követően) posztumusz vezérezredes, a kerületi SZTK épületében, 1968-ban elhunyt tábornok.

Végül megemlítem: Szurmay Sándor életének, katonai pályafutásának levéltári dokumentumaiban, a korabeli újságokban adalékok találhatók díszpolgárrá avatásairól. Köztük olvasható több helyen Cinkota/Mátyásföld megjelölése is, ám a personalia iratokban, a korabeli előjárósági jegyzőkönyvekben, közlönyökben, napi hírekben nem lelhető fel erre adat. Nevének, életútjának helyi/területi értéktárba történő felvétele e „hiány” pótlásának első mozzanata lehet.

Budapest, 2023. augusztus. 14.

M. Tóth György

a Magyar Honvéd ny. olvasószerkesztője,
javaslattevő

Vitéz uzsoki báró Szurmay Sándor kerületi értéktárba történő felvételének ajánlásához

Melléklet 1.

Vitéz uzsoki báró Szurmay Sándor ny. vezérezredes, ny. honvédelmi miniszter (1860–1945)

1860. december 19., Boksánbánya (Krassó-Szörény vármegye)

1945. március 26., Budapest (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye)

Vallása: római katolikus

Apja: Szurmay Mihály kalaposmester

Anyja: Shäffer Jozefin

Felesége: vitéz uzsoki báró Szenóner Ernesztina Malvina Antonia

Gyermekei: vitéz uzsoki báró Szurmay Edit, vitéz uzsoki báró Szurmay Blanka

Unokája: Kossuth Gábor

Iskolái: 1871–1874 m. kir. állami főreáltanoda (főreáliskola) három osztálya, Szeged; 1882–1884 honvéd Ludovika Akadémia előkészítő és tisztképző tanfolyama, Budapest; 1886–1887 honvéd Ludovika Akadémia felsőbb tiszti tanfolyama, Budapest; 1887–1889 Hadiiskola, Bécs.

Kitüntetései az 1943-ban érvényes viselési sorrendben:

Mária Terézia Katonai Rend lovagkeresztje, 1917. augusztus 14.

Osztrák Császári Lipót Rend I. osztálya hadidíszítménnyel, 1916. május 23. (utólag: kardokkal)

Osztrák Császári Vaskorona Rend I. osztálya, 1915. május 30.

Vöröskereszt Érdemcsillaga hadidíszítménnyel, 1918. május 23.

Katonai Érdemkereszt II. osztálya hadidíszítménnyel, 1915. január 23. (utólag: kardokkal)

Osztrák Császári Lipót Rend lovagkeresztje, 1912. szeptember 9.

Osztrák Császári Ferenc József Rend tisztikeresztje, 1909. október 4.

Osztrák Császári Vaskorona Rend III. osztálya, 1903. október 10.

Katonai Érdemkereszt III. osztálya, 1898. október 25.

Bronz Katonai Érdemérem hadiszalagon, 1916. november 13. (utólag: hadidíszítménnyel és kardokkal)

Bronz Katonai Érdemérem vörös szalagon, 1905. november 19.

Magyar Háborús Emlékérem kardokkal, sisakkal, 1930. november 3.

Katonai Tiszti Szolgálati Jel II. osztálya, 1917. október 1.

Katonai Tiszti Szolgálati Jel III. osztálya, 1908. október 9.

Vöröskereszt I. osztályú Díszjelvénye hadidíszítménnyel, 1915. május 31.

Jubileumi Emlékérem a fegyveres erő számára, 1898. december 2.

Katonai Jubileumi Kereszt, 1908. december 2.

Török Medzsidi Rend I. osztálya kardokkal, 1918. október 15.

Német (porosz) Vaskereszt I. osztálya, 1915. június 14.

Német (porosz) Vaskereszt II. osztálya, 1915. április 8.

Címek és tisztségek: 1912. január 1. – 1915. január 1. a m. kir. Honvéd Tiszti Özvegyek és Árvák Segélyellátási Intézetének igazgatótanácsi tagja; 1915. július 9. Boksánbánya díszpolgára; 1916. július 11. Ungvár díszpolgára; 1917. március 8. valóságos titkos belső tanácsos; 1917. augusztus 17. magyar bárói rang; 1917. november 7. a Mária Terézia Katonai Rend rendi káptalanjának tagja; 1918. május 23. „uzsoki” nemesi előnév; 1918. augusztus 12. a nagykanizsai m. kir. 20. gyalogezred tulajdonosa; 1918. augusztus 26. (testületi döntés), 1930. június 1. (cím átadása) Nagykanizsa díszpolgára; 1918. október 20. Bánffyhunrad, Nagyvárad, Győr, Pápa díszpolgára; 1921. november 11. a m. kir. Államrendőrség Detektívegyesülete Nyugdíjpótló- és Segélyező Egyesületének alapító tagja; 1925. február 10. a Magyar Katonai Írók Körének társelnöke; 1932. augusztus 2. élethossziglani felsőházi tagság; 1929. június 16. vitézi cím.

Előmenetele: 1882. október 1. honvéd; 1883. augusztus 29. címzetes őrmester; 1884. augusztus 19. hadnagy; 1889. november 1. főhadnagy; 1892. május 1. másodosztályú százados; 1895. május 1. első osztályú százados; 1898. május 1. őrnagy; 1901. november 1. alezredes; 1905. május 1. ezredes; 1910. november 1. vezérőrnagy; 1914. május 1. altábornagy; 1917. augusztus 10. gyalogsági tábornok; 1941. ny. vezérezredes.

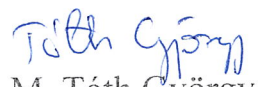
Beosztásai: 1882. október 1. m. kir. 18. honvéd gyalogzászlóalj, Lugos; 1887. november 1. m. kir. 13. honvéd gyalog féldandár 1. zászlóalja, Pozsony; 1889. november 1. a cs. és kir. IV. hadtest, vezérkari osztálya, Budapest; 1890. november 8. a m. kir. Honvédelmi Minisztérium (HM) 1. ügyosztálya, Budapest; 1891. május 1. a Vezérkar Hadművelési és Különleges Vezérkari Munkák Irodája Bécs; 1891. november 1. Vezérkari Vasúti Irodája, Bécs; 1892. május 1. fogalmazótiszt a HM 1. ügyosztályán, Budapest; 1898. október 27. zászlóaljparancsnok a m. kir. 4. honvéd gyalogezredben, Nagyvárad; 1899. október 1. a HM 1. ügyosztályán. Budapest; 1900. szeptember 1. a HM 20. ügyosztályának vezetője, Budapest; 1900. december 1. a HM 1. osztály vezetője Budapest; 1905. november 1. a m. kir. 20. honvéd gyalogezred parancsnoka Nagykanizsa; 1907. szeptember 28. a HM II. ügycsoport főnöke. Budapest; 1910. február 3. a HM I. ügycsoportjának főnöke, Budapest; 1914. augusztus 17. a HM (katonai) államtitkára Budapest; 1914. november 25. az orosz fronton alakult uzsoki Szurmay-hadseregcsoporthoz parancsnoka, Nagyberezna; 1916. április 1. a Szurmay-hadtest parancsnoka az orosz fronton; 1917. február 19. – 1918. október 31. m. kir. honvédelmi miniszter, Budapest; 1919. január 1. nyugdíjazás Budapest.

Jelentősebb írásai: A wörthi (froschweilleri) csata 1870. augusztus 6-án, Budapest, 1890; A honvédség fejlődésének története annak felállításától napjainkig 1868–1898, Budapest, 1898; Az orosz vörös veszedelem és

Magyarország szerepe, Budapest, 1921; Vadászemlékek, horgászélmények,
Budapest, 1937; A magyar katona a Kárpátokban, Budapest, 1940.

Megjegyzés: 1919. február 25-től internálásban, Szentgotthárd; 1919. március
25. – 1919. augusztus 3. gyűjtőfogházban, Budapest.

Budapest, 2023. augusztus 14.

M. Tóth György

a Magyar Honvéd ny. olvasószerkesztője,
javaslattevő

Vitéz uzsoki báró Szurmay Sándor kerületi értéktárba történő felvételének ajánlásához

Melléklet 2.

Kutatásom levéltári forrásai

M. kir. honvéd főparancsnokság 1869–1918 I. 75 fond, 594. d., 1914 eln.
HL 174. doboz; Baross Gábor Gimnáziummal kapcsolatos iratok.
HL AKVI 28522.

KA MMThO Kt. 116. Nr. S/382.

HL Pers 168., 169., 171., 173., 174., 175., 176., 177., 178., 223., 236. doboz

HL Tgy. 36., 422., 1876., 1901.

HM 1923. eln. 4. oszt.

HM 1927 ált./4. o.

HM Eln. 1917 Szn.

HU BFL XV. 37.c

HU BFL V.704.a

Emlékirat: Szurmay Sándor védelme az 1919-es internáláshoz, HL 174. doboz
Reisner Henrik vezérkari százados szolgálati leírása a HM VI. cs. főnök
rendeletére. 1921. november 15. HL 169. doboz

Szurmay Sándor: *A háború láthatatlan erőtenyezői*. Előadás a Magyar Katonai Írók Körében, 1939. XII. 13. HL Pers 176. doboz.

Vitéz uzsoki báró Szurmay Sándor: *Vadászszemlék, horgászélmények – vitéz József királyi herceg előszavával*. HL Pers 176. doboz, korrektúra példány.

Kéri Kálmán: *Méltatás. Szentkeresztesy (Reisner) Henrik vezérkari ezredes életrajza*. HL 169. doboz.

Genfi leszerelési konferencián való tevékenység. Szentkeresztesy dosszié. HL 171. doboz

Kutatásom irodalma

1723. évi CIII. törvénycikk az ország benépesítéséről. 1000 év törvényei, www.1000ev.hu.

1836. évi III. törvénycikk a magyar nyelvről. 1000 év törvényei, www.1000ev.hu

1868. évi XLI. törvénycikk a honvédségről. 1000 év törvényei, www.1000ev.hu

1868. évi XL. törvénycikk a véderőről. 1000 év törvényei, www.1000ev.hu

1882. évi XXXIX. törvénycikk a véderőről szóló 1868. évi XL. törvénycikk némely szakaszainak módosítása tárgyában. 1000 év törvényei, www.1000ev.hu

1889. évi VI. törvénycikk a véderőről. 1000 év törvényei, www.1000ev.hu
 Imre Magda: *A Forradalmi Kormányzótanács jegyzőkönyvei 1919.*
<https://library.hungaricana.hu>
 1919. évi XXIII. tc., <http://majt.elte.hu/>
 Minisztertanácsi jegyzőkönyvek. www.eleveltar.hu
 Országgyűlési dokumentumok, FI-1931, <http://mpgy.ogyk.hu>
Képviselőházi Napló, www.hungaricana.hu
 Ung vármegye főispáni iratai. 4. fond. 1. opisz, 680. irat
 v. br. Szurmay Sándor IV. kerületi tisztiorvosi halottvizsgálati bizonyítványa,
 1945. III. 26., valamint Szurmay Sándor halotti anyakönyvi kivonata, 1945. III.
 29. Pro Libertate Alapítvány.
 A muszka betörés Ungba. *Határszél Újság*, 1914. október 5.
 Szurmay Sándor báró megrendítő vallomása. *Ujság*, 1938. december 25.
 Beszélgetés a 72 éves Szurmay tábornokkal. *Pesti Napló*, 1933. április 16.
 Tutuskó Ágnes: *A kárpátaljai rutén nép reagálása az 1914–1915. évi orosz*
betörésekre. Tanulmány, VII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus. 2011.
 augusztus 22–27., Kolozsvár.
 Városi képviselőtestületi közgyűlés. *Határszél Újság*, 1916. május 8.
 Berkes Imre: Vértő falvakon át. *Magyar Kereskedelmi Közlöny Budapest*,
 1916.
 Olysoi Gabányi János: *A katonai Mária Terézia-Rend.* A világháború hősei.
 Uzsoki Szurmay Sándor báró gyalogsági tábornok. *Magyar Katonai Közlöny*,
 1922/10. évfolyam, V. rész.
 Beszélgetés a kisenevi ezred elfogott parancsnokával. *Az Ujság*, 1915. február
 18.
 Egy orosz ezredes elfogatásá. *Ungvári Közlöny*, 1915. február 18.
 Rónai Horváth Jenő meghalt. *Ung*, 1915. március 7.
 A határon. *Ung*, 1915. július 4.
 A király megengedte. *Budapesti Hírlap*, 1915. szeptember 25.
 Csermák ezredes exhumálása. *Ung*, 1915. augusztus 8.
 Szurmay generális bucsuja. *Ujság*, 1938. április 17.
 Szurmay miniszter eskütétele. *Budapesti Hírlap*, 1917. február 21-én
 Uzsoktól a miniszteri bársonyszékig. *Uj Idők*, 1917/3.
 Megfigyelések. *Rákos és Cinkota Környéke*, 1917. június 1.
 Ápolónők felavatása a Ludovika Akadémián. *Budapesti Hírlap*, 1914.
 szeptember 25.
 Makai Ágnes – Sallay Gergely Pál: A Mária Terézia Katonai Rend
 történetének utolsó fejezete. *Hadtörténelmi Közlemények*, 2005/4.
 Szurmay belső titkos tanácsos. *Politikai Hetiszemle*, 1917. április 1.

Budapesti Közlöny holnapi száma. *Az Ujság*, 1917. szeptember 1.

A m. kir. „IV. Károly király” volt 1. honvéd gyalogezred története és háborús emlékalbuma. A Volt 1. Honvéd Gyalogezred Története és Háborús Emlékalbuma Kiadóhivatala Budapest, 1939.

A Magyar Katonai Írók Köre első évkönyve 1924–34. Összeállította De Sgardelli Caesar főtthkár. Magyar Katonai Írók Köre Budapest, 1934.

A Magyar Kir. Honvéd Ludovika Akadémia története. Szerk.: Dezséri Bachó László. A Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia kiadása Budapest, 1930.

A mi hadseregünk. Az Osztrák–Magyar Monarchia népei fegyverben és zászlók alatt. Szécsi Mór, Bankalari Gusztáv, Rieger Ferencz közreműködése mellett szerkesztette Danczer Alfons. Franklin-Társulat Budapest, 1889.

A szegedi kir. főreáliskola értesítője. 1871/72. Közli: Tóth ker. János dr. igazgató Szeged, 1872. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum.

Értesítő a szegedi magyar királyi állami főreáltanoda 1872–73-ik tanévéről. Közli: Vész Albert kir. igazgató Szeged, 1873. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum.

Értesítő a szegedi magyar királyi állami főreáltanoda 1873–74-ik tanévéről. Közli: Vész Albert kir. igazgató Szeged, 1874. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum.

Értesítő a szegedi magyar királyi állami főreáltanoda 1874–75-ik tanévéről. Közli: Vész Albert kir. igazgató Szeged, 1875. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum.

A Szegedi m. kir. Állami Baross Gábor Gimnázium (II. osztály reálgimnázium, III–VIII. osztály reáliskola) LXXXV. tanévi értesítője az 1935–36. tanévről. Közzéteszi: dr. Fírbás Oszkár igazgató Szeged, 1936. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum.

A Szegedi m. kir. Állami Baross Gábor Gimnázium (V. osztály reálgimnázium, VI–VIII. osztály reáliskola) LXXXVIII. tanévi évkönyve az 1938–39. tanévről. Közzéteszi: dr. Fírbás Oszkár igazgató Szeged, 1939. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum.

Babits Mihály: *Keresztülkaszul az életemen.* Nyugat Kiadó és Irodalmi R.T. Budapest, 1939.

Balla Tibor: *A Nagy Háború osztrák–magyar tábornokai. Tábornagyok, vezérezredek, gyalogsági és lovassági tábornokok, táborszernagyok.* Argumentum. Budapest, 2010.

Benedek Elek: *A magyar katonai akadémia. Fővárosi Lapok*, 1894. szeptember 23.

Dr. Hittrich Ödön: *A Budapesti Ágostai Hitvallású Evangélikus Főgimnázium első száz esztendejének története.* Budapest, 1923.

Dr. Kókai Sándor: *A Bánság történeti földrajza (1718–1918).* Nyíregyházi Főiskola Turizmus és Földrajztudomány Intézete Nyíregyháza, 2010.

Emlékkönyv 1792–1992. A Kecskeméti Evangélikus Gyülekezet története.
Szerkesztette: Kis János, Szilágyi Tibor. Evangélikus Gyülekezet Kecskemét, 1992.

Erdély településeinek nemzetiségi (anyanyelvi) megoszlása (1850–1941). Központi Statisztikai Hivatal, 1991. Szerkesztő: dr. Kepecs József.

Fényes Elek: *Magyarország geographiai szótára, melyben minden város, falu és puszta, betűrendben körülményesen leíratik.* Pest, 1851.

Firbás Zoltán – Firbás Oszkár (II.): *Erdész és tanár ősök nyomában.* Dr. Firbás Oszkár életútja. In: *Erdészettörténeti Közlemények.* Országos Erdészeti Egyesület Erdészettörténeti Szakosztály Budapest, 2011.

Gál Attila: *A pécsi M. kir. Zrínyi Miklós honvéd gyalogsági hadapródiskola történetéből 1898–1944.* Petit Real Kiadó Budapest, 2001.

Gál Géza Gaszton: *Népoktatás Hercegszánton az Osztrák–Magyar Monarchiában.* In: *Hercegszántó története.* Barta Lajos: <https://sites.google.com/site/hercegszantotoertene/home>

Galgóczy Károly: *Pest–Pilis és Solt törvényesen egyesült megye monographiája.* 1–3. kötet. Weissmann testvérek nyomdája Bp., 1876–1877.

Gönczy János: *A magyar halászati szaksajtó története, V. rész. Halászat,* 2009/1.

Hajdú Mihály: *Családnevek enciklopédiája. Leggyakoribb mai családneveink.* Tinta Könyvkiadó Budapest, 2010.

Hajdú Tibor – Pollmann Ferenc: *A régi Magyarország utolsó háborúja 1914–1918.* Osiris Kiadó Budapest, 2014.

Jakus Lajos: *Életképek Petőfi diák- és ifjúkorából.* Irodalomtörténeti Tanulmányok Szentendre, 1989.

József Álmos: *Mire a falevelek lehullanak...* Sepsiszentgyörgy T3 Kiadó, 2003.

Kéry Gyula: *Adatok Petőfi gyermekkorából.* *Vasárnapi Ujság*, 1899. augusztus 13.

Kiss Gábor: *A magyar királyi honvédség egészségügyi szervezete.* PhD-értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, 2003.

Kóhn Dávid: *Első Ferenc József király és Erzsébet királyné Gyulán 1857-ben.* In: *Gyulai Kis Kalendárium 1929.* Gyula, 1928.

Krúdy Gyula: *Régi pesti históriák.* Magvető Budapest, 1967.

Küzdelmek a magyar hadseregért. *Magyar Katonaiújság*, Budapest, 1939. április 23.

Látogatás Uzsok hősnél, a 82 éves vitéz báró Szurmay Sándor vezérezredesnél. *Magyar Nemzet*, 1942. november 4.

Losonczy Szakall Kálmán ny. vkt. ezredes, a Szurmay hadseregcsoporthoz volt vezérkari főnöke: *Uzsok hősei 1914*. Széchenyi Irodalmi és Művészeti R. T. Budapest, 1940.

Lukács István: Szurmay Sándor báró megrendítő vallomása az uzsoki harcokról, az első háborús térről és egy gromnikai karácsonyról. *Újság*, 1938. december 25.

Magyar hadtörténelmi emlékek az ezredéves országos kiállításon. A hadtörténelmi csoportbizottság megbízásából szerkesztette: dr. Szendrei János. Kereskedelemügyi m. kir. miniszter. Budapest, 1896.

Magyar Statisztikai Évkönyvek 1898, 1899, 1900. Magyar királyi Statisztikai Hivatal, Budapest.

Magyarország az első világháborúban, Lexikon A–Zs. Főszerkesztő: Szijj Jolán, szerkesztő Ravasz István. Petit Real Könyvkiadó Budapest, 2000.

Az osztrák–magyar haderő első világháború alatti magasabb parancsnokságok. Az Osztrák Magyar Monarchia Hadereje I. Sorozatszerkesztő: dr. Szijj Jolán. Petit Real Kiadó Budapest, 2001.

Méltó módon kifejezésre juttatni. Katonai irattípusok az I. világháborúban. Szerkesztette: dr. Farkas Gyöngyi főtanácsos, dr. Kiss Gábor százados, dr. Szijj Jolán főtanácsos. Agroinform Kiadó Budapest, 2015.

Mértékegység kislexikon. Műszaki Könyvkiadó Budapest, 1971.

Mészáros István: *Magyar iskolatípusok 999–1990*. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum Budapest, 1995.

Móricz Virág: *Apám regénye*. Gabo Könyvkiadó és Kereskedelmi Kft. Budapest, 2009.

Móricz Zsigmond: *A kárpáti vihar*. Az Érdekes Újság ingyenes pünkösdi melléklete. Érdekes Újság Kiadóhivatala Budapest, 1915.

Móricz Zsigmond: Inter Arma. Szurmay. *Pesti Hírlap*, 1915. december 21.

Nemeskürty István: *A magyar irodalom története 1000–1945*. Akadémia Kiadó Budapest, 1993.

Péter László: *A szegedi főreáliskola, elődei és utódai*. Szegedi Móra Ferenc Múzeum, 1989.

Siposné Kecskeméthy Klára – B. Kalavszky Gyöngyi: *A Ludovika*. HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft. – Zrínyi Kiadó Budapest, 2011.

Szakály Sándor: *A magyar katonai felső vezetés 1938–1945*. Bővített kiadás. Ister Kiadó Kft. Budapest, 2003.

Szakály Sándor: *Szurmay Lajos, tábornok az Eötvös Collegiumból*. Typotex Kiadó – Eötvös Collegium Budapest, 2011.

Szurmay Sándor m. kir. honvéd őrnagy: *A honvédség fejlődésének története annak felállításától napjainkig. 1868–1898*. A Ludovika Akadémia Közlönye Budapest, 1898.

Vitéz Szurmay Sándor báró: *A magyar katona a Kárpátokban*. Királyi Egyetemi Nyomda Budapest, 1940. évi könyvnap. Kovács Balázs tulajdona.

Vitéz uzsoki báró Szurmay Sándor: *Vadász emlékek, horgászélmények – vitéz József királyi herceg előszavával*. Franklin-Társulat Budapest, 1937. Kovács Balázs tulajdona.

Weöres Sándor: Öröklét. In: *Ének a határtalanról*. Magvető Kiadó Budapest, 1980.

A magyar nemzet története a mohácsi vésztől napjainkig világtörténeti kapcsolatokkal. A polgári fiúiskolák IV. osztálya számára a legújabb tanterv szerint írta: Lóránd Lajos. Lampel R. T. Budapest, 1921.

Dr. Novy Ferenc: *A magyar nemzet története*. Állampolgári ismeretek az osztatlan elemi népiskolák 5. és 6. osztálya számára. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda Budapest, 1940.

Dr. Varga Zoltán: *Magyarország története – a szatmári békétől*. Gimnáziumok és leánygimnáziumok VIII. osztálya számára. Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület Könyvnyomdavidallalata, 1946.

Lantos Antal: *Mátyásföld története*. Kertvárosi Helytörténeti Füzetek, 28. szám. Corvin Művelődési Ház Budapest, 2012.

Légihajózás és repülés. *Pesti Hírlap*, 1912. március 20.

Báró Szurmay Sándor ny. gyalogsági tábornok: Életem legszebb emléke. *Pesti Hírlap*, 1924. július 27.

Budapesti Czim- és lakásjegyzék 1880–1928. Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok, pénzintézetek. <https://library.hungaricana.hu>

Kisfaludy Károly: Az élet korai. In: *Kisfaludy Károly munkái*. Franklin-Társulat Budapest, 1905. MEK.

Magyar Sport-almanach. Szerkesztette: Zuber Ferenc. Az Országos Testnevelési Tanács Kiadása. Budapest, 1935.

Mátyásföldi Nyaralótulajdonosok Egyesületének jegyzőkönyvei, 1900–1941. Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ archívuma.

Ősök-hősök, Serf Lajosné emléképei. *Terézváros Budapest szívében/2*. Terézvárosi Művelődési Közalapítvány, 2000. Sali István gyűjteménye.

Szurmay báró – nem vállal jelöltséget. *Rákos Vidéke*, 1922. május 14.

A várossá alakulás. *Rákos Vidéke*, 1928. február 26.

Nyolcvanezer ajánlás a fővárosban. *Budapesti Hírlap*, 1935. március 17.

M. Tóth György

a Magyar Honvéd ny. olvasószerkesztője,
javaslattevő

Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ

1165 Budapest, Veres Péter út 155-157. • Telefon/iroda: +36-1-601-8312, kutatászoba: +36-1-601-8391

E-mail: kapcsolat@helytortenet16.hu • www.helytortenet16.hu

Telephelyek: Cinkotai Tápláz, 1164 Budapest, Batthyány Ilona utca 16. • Tóth Ilonka Emlékház, 1162 Budapest, Állás utca 57.

Szakmai vélemény

2023/2. számú beérkezett javaslat

XVI. ker. Polgármesteri Hivatal	
Érkezett: 2023. 08. 23	
131977-7123	
Előadó: MSZE	Előzetes:

Javaslat: vitéz uzsoki báró Szurmay Sándor nyugállományú vezérezredes, volt honvédelmi miniszter, Mátyásföld egykori jeles személyisége, nyaralótulajdonosa nevének, életútjának, katonai pályafutásának a XVI. kerületi értéktárba (kulturális örökség kategóriában) történő felvételre

A javaslatot készítette: Tóth György (Budapest, 2023.08.14.)

A javaslat beérkezése véleményezésre: 2023.08.16.

A Kertvárosi Helytörténet és Emlékezet Központ szakmai véleménye a 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendeletben foglaltak figyelembevételével/alapján:

a javaslatban szereplő *vitéz uzsoki báró Szurmay Sándor nyugállományú vezérezredes, volt honvédelmi miniszter, Mátyásföld egykori jeles személyisége, nyaralótulajdonosa neve, életútja, katonai pályafutása* **érdemes** a XVI. kerületi (területi) értéktárba történő felvételre, kulturális örökség kategóriában.

Indoklás

Tekintettel arra, hogy a javaslat készítője Szurmay Sándor életének igen elkötelezett kutatója, a javaslat mellékleteként benyújtott részletes kutatási anyagot kiegészíteni nem szükséges.

Szurmay Sándor mátyásföldi nyaralótulajdonosként kötődik kerületünkhöz. Emlékezete ápolásában a Kertváros elkötelezettségét az alábbi tények mutatják:

- 2017-ben jelent meg a javaslatot benyújtó Tóth György könyve a témával kapcsolatban *A katonabáró. Szurmay Sándor, a Monarchia magyar hadvezére* címen, mely közös kiadásban jelent meg.
A kiadók:
 - MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár
 - Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzata
- A Kertváros egyik igen forgalmas pontján található, az Erzsébet-ligetet keresztülszelő sétányt az Önkormányzat kezdeményezésére Szurmay Sándorról nevezték el, akinek emléktáblát is állítottak a helyszínen.

A véleményt készítette:

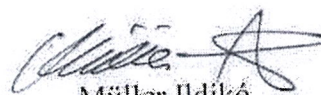
Tóth György, kutató

Széman Richárd, helytörténész, helytörténeti kutató

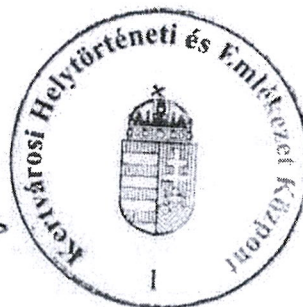
Grób-Gönczi Mónika, kulturális örökség tanulmányok szakember, helytörténeti kutató

A szakmai véleményt Müller Ildikó, a Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ igazgatója terjeszti a bizottság elé.

Budapest, 2023. 08. 23.

Müller Ildikó
igazgató

Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ

Előzetes: 2023. 10. 16.

13/977-10 | 2023

ÉRTÉKTÁR BIZOTTSÁG

M. S. E.

Előszám:

Kivonat

az Értéktár Bizottság
2023. október 16-i ülésén készült jegyzőkönyvéből:

Napirend

1. Javaslat nemzeti értékek XVI. kerületi Értéktárba történő felvételére

HATÁROZAT

2/2023. (X. 16.) ÉB

Budapest XVI. kerületi Értéktár Bizottsága úgy dönt, hogy Szabó Pál javaslatát (2023/1.) elfogadja, és a Rákosszentmihályi HÉV-vonal megállóépületét a Sashalmi Piac mellett a XVI. kerületi értéktárba „épített környezet” kategóriában felveszi.

Felkéri a Bizottság az elnökét, hogy a határozatról értesítse a javaslattevőt és a Vármegyei Értéktár Bizottságot.

Határidő: 2023. november 2.

Felelős: Szász József, a Bizottság elnöke

Szavazás: 4 igen, 0 nem, 0 tartózkodás

Szász József s.k.
Bizottság elnöke

Antalóczy Csaba s.k.
jegyzőkönyv-hitelesítő

Budapest, 2023. október 25.

A kivonat hitelül:

Majorné Szabó Etelka Krisztina
Humán Iroda vezetője

2023. 10. 16.

13/977-1.1 | 2023

ÉRTÉKTÁR BIZOTTSÁG S. M. Előzetes:

Kivonat

**az Értéktár Bizottság
2023. október 16-i ülésén készült jegyzőkönyvéből:**

Napirend

1. Javaslát nemzeti értékek XVI. kerületi Értéktárba történő felvételére

HATÁROZAT

3/2023. (X. 16.) ÉB

Budapest XVI. kerületi Értéktár Bizottsága úgy dönt, hogy Tóth György javaslatát (2023/2.) nem támogatja, hivatkozással arra, hogy vitéz uzsoki báró Szurmay Sándor a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 1. § (1) bekezdés m) pontja értelmében nem minősül nemzeti értéknek.

Felkéri a Bizottság az elnökét, hogy a határozatról értesítse a javaslattevőt.

Határidő: 2023. november 2.

Felelős: Szász József, a Bizottság elnöke

Szavazás: 4 igen, 0 nem, 0 tartózkodás

Szász József s.k.
Bizottság elnöke

Antalóczy Csaba s.k.
jegyzőkönyv-hitelesítő

Budapest, 2023. október 25.

A kivonat hitelül:

Majorné Szabó Etelka Krisztina
Humán Iroda vezetője

Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ

XVI. ker. Polgármesteri Hivatal	
Évesítés: 2023. M. 08.	
13/977-14/2023	
Előadó: M. S. L. E	Előszám

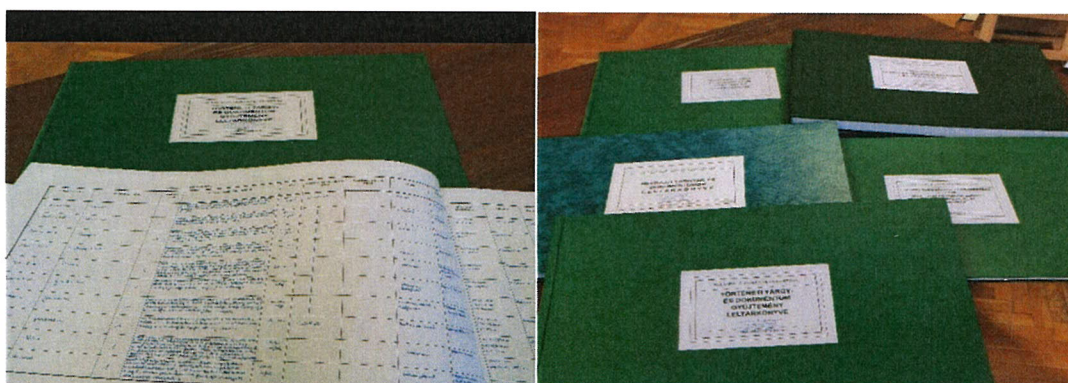

Leltár záró dokumentum

Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ Leltár záró

A Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ utolsó záró szakaszában az eddig lajstromba vett tárgyak fotózásának befejezése történt, elsőként a Tóth Ilonka Emlékházban, majd a Helytörténeti Gyűjteményben. A tárgyak megfelelő minőségben való fotózásához a helytörténeti anyagok leltározásakor a könyvtárban biztosítottunk megfelelő körülményeket, megvilágítást. A Cinkotai Tájházban az előző szakaszban megtörténtek a leltárba vett tárgyak befényképezése, így a lezáró szakaszban ez az anyag teljes volt.

A teljes tárgyi anyag rögzítése és a végleges excel táblázat megküldése után a kézzel kitöltött leltárkönyvek átadása megtörtént Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ részére.

A teljes anyag rögzítésre került a szerverre és egy biztonsági másolat külön meghajtón elhelyezésre a került a Helytörténeti Gyűjteményben található széfbe. A teljes anyag szerződés szerinti átadása után a teljesítési igazolás kiállításra került. A gyarapodási napló vezetését az elkövetkezendőben a Kertvárosi Helytörténet és Emlékezet Központ munkatársai fogják végezni.

Müller Ildikó

Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ
intézményvezető

